

تکرار در قرآن برای چیست؟

قرآن مجید در مدت بیست و سه سال بر حسب موقعیت‌ها و حوادث و پیشامدهای مختلف نازل شده است. **قرآن** يك كتاب خشك قانونی و يا يك كتاب كلاسيك نيست كه قوانين و مسائل علمی را به طور دسته‌بندی شده بیان نماید. **قرآن** كتاب ارشاد و تبليغ و هدايت است و هدف آن اين است كه حقايق زندگي انساني و دستورات لازم برای رسيدن به كمال انساني را بيان كند و از راه نفوذ در روح‌ها و افكار مردم و موضع قوانين اجتماعي صحيح، جامعه‌ای به وجود آورد كه كمال مادی و معنوی را دارا باشد. برای تأمین چنین هدفی، **قرآن مجید** درباره تمام موضوعات مورد لزوم سخن گفته است. **قرآن** تدریجاً و در حوادث مختلف و برای پاسخگویی به نیازهای گوناگون در طول 23 سال نازل شده است.

اما در مورد تکرار: در **سوره الرحمن** نعمت‌های بزرگی بیان می‌شود که در زندگی جهان دیگر برای انسان فراهم شده است، خداوند در خلال شمردن این نعمت‌ها که به منظور تحريك عواطف بشر است، آیه «فَإِیَّ آلَاءِ رَبِّکَمَا تَکْذِبَانِ» را تکرار می‌کند و از این راه در خلال شمردن این نعمت‌ها حسّ حق شناسی انسان را بیدار می‌کند و او را به خضوع در برابر حقیقت وامی‌دارد و وجدان و عواطفش را تحريك می‌کند.

در قرآن به دو نوع تکرار بر می‌خوریم:

1- تکرار پاره‌ای از تاریخ‌ها.

2- تکرار پاره‌ای از آیاتی که بیان‌کننده «واقعیت خاصی» است.

در مورد داستان‌های تاریخی باید توجه کنید که هدف اساسی **قرآن** از ذکر تاریخ گذشتگان، توجه دادن مردم به قوانین مسلم زندگی است که بر زندگی انسان‌های پیشین حکومت داشته است.

قرآن می‌خواهد مردم را با این قوانین آشنا کند و آنها را توجه دهد که علل ترقی و پیشرفت و یا انحطاط جوامع و ملل گذشته چه بوده است؟ خودداری آنها از قبول دعوت پیامبران چه نتایج خطرناکی به بار آورده و رواج ظلم و ستم با آنها چه کرده و کدام عامل بود که آنها را به انقراض و سقوط کشانید و بالاخره نقاط ضعف و قوتشان چه بوده است؟ قآن، در داستان‌ها، مدام با این قهانه، ه حقاقة، متهمه ساخته ه همجنب، عاقبت نافرمان، افاد گ‌دنکش، ه حنا، ا نشاء، داده است. خدا وقتی برای بیدار ساختن روح و فکر يك جمعیت سخن می‌گوید گاهی بر روی موضوعاتی که جنبه روانی و عاطفی خاصی دارد تکیه می‌کند و آن را تکرار می‌نماید. همین حقیقت ایجاب نموده که قرآن سرگذشت جوامع گذشته را زیر و رو کند و جنبه‌های مختلف آن را نشان دهد. بنابراین، اگر **قرآن** در موارد مختلفی مثلاً از «بنی‌اسرائیل» و یا «آفرینش آدم» سخن می‌گوید، در هر مورد به فراز خاصی از این موضوع اشاره می‌کند و می‌خواهد در هر مورد، مردم را به نکته خاصی توجه دهد که در مورد دیگر به آنان توجه نداده است.

این حقیقتی است که با دقت در داستان‌های قرآن به دست می‌آید.

در موارد دیگری که پاره‌ای از آیات **قرآن** تکرار شده، مثلاً تکرار آیه شریفه «فَإِیَّ آلَاءِ رَبِّکَمَا تَکْذِبَانِ» در «سوره الرحمن» باید توجه داشت این تکراری برای نتیجه‌گیری از تأثیر خاصّ روانی در روحیه خوانندگان و شنوندگان قرآن است. خدا وقتی برای بیدار ساختن روح و فکر يك جمعیت سخن می‌گوید گاهی بر روی موضوعاتی که جنبه روانی و عاطفی خاصی دارد تکیه می‌کند و آن را تکرار می‌نماید. مثلاً در همین سوره «الرحمن» خداوند در مقام شمردن نعمت‌های مهمی است که در آفرینش انسان و تشکیل جامعه و تمدن انسانی و ادامه آن، نقش اساسی دارد؛ و همچنین در این سوره نعمت‌های بزرگی بیان می‌شود که در زندگی جهان دیگر برای انسان فراهم شده است، خداوند در خلال شمردن این **نعمت‌ها** که به منظور تحريك عواطف بشر است، آیه «فَإِیَّ آلَاءِ رَبِّکَمَا تَکْذِبَانِ» را تکرار می‌کند و از این راه در خلال شمردن این نعمت‌ها حسّ حق شناسی انسان را بیدار می‌کند و او را به خضوع در برابر حقیقت وامی‌دارد و وجدان و عواطفش را تحريك می‌کند. بنابراین، این نوع تکرار هم در جای خود از نظر ارشاد و هدایت لازم است و محلّ به فصاحت و بلاغت

قآن، نیست، بلکه از محسّنات کلام نبّه شما، م‌دهد؛ نبا محب تأکید ه تأثب بشت م‌گ‌دد قرآن می‌خواهد مردم را با این قوانین آشنا کند و آنها را توجه دهد که علل ترقی و پیشرفت و یا انحطاط جوامع و ملل گذشته چه بوده است؟ خودداری آنها از قبول دعوت

پیامبران چه نتایج خطرناکی به بار آورده و رواج ظلم و ستم با آنها چه کرده و کدام عامل بود که آنها را به انقراض و سقوط کشانید و بالاخره نقاط ضعف و قوتشان چه بوده است؟ این قبیل تکرار در ادبیات فارسی و عربی فراوان است و شواهد بسیاری از قصاید عرب در دست است که مشتمل بر تکرار يك «بيت» و يا يك «مصرع» و يا يك «جمله» می‌باشد.

از جمله در قصیده‌ای که «عدی بن ربیعہ» دایی «إمرء القیس» در مرثیه برادرش «کلیب» سروده است، جمله «عَلَى أَنْ لَيْسَ عِذْلًا مِنْ كَلِيبٍ» بیست مرتبه تکرار شده است. در

اشعار ادبای بزرگ فارسی زبان نیز نمونه‌های زیادی دارد.

"ایة الله مکارم شیرازی"